

Erasmus+ Programına Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Program Kazanımları ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Ali Rıza YAVRUTÜRK¹, Fatih KOCA²

1 Uzm. Psk. Dan., Zile Fen Lisesi, a_r_yavruturk@outlook.com, ORCID: 0000-0002-6724-6019.

2 Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, fkoca@trabzon.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3754-7283.

Gönderilme Tarihi: 03.02.2022 Kabul Tarihi: 09.05.2022 DOI: 10.37669/milliegitim.1067580

Öz

Bu çalışmanın amacı, Erasmus+ öğrenci değişim programına katılan öğrencilerin program kazanımları ile ilgili görüşlerini incelemektir. Araştırmada nitel yöntem çerçevesinde fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırmaya 2021-2022 öğretim yılı içerisinde Tokat ili Zile ilçesinde MEB'na bağlı bir ortaöğretim kurumunda öğrenim gören ve Erasmus+ öğrenci değişim programı kapsamında Yunanistan'a giden, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnek yöntemi yöntemi ile seçilen 10 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Daha sonra, veriler sürekli karşılaştırmalı analiz metodu ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların program kapsamında belirlenen kazanımlara ulaştıkları görülmüştür. Sonuç olarak, Erasmus+ öğrenci değişim programına katılan öğrencilerin; kültürlerarası deneyim yaşamaları, kültürlerarası etkileşimde bulunmaları, yabancı dil becerilerini geliştirme, farklı kültürlerle karşı duyarlılık kazanma gibi birçok kazanım elde ettikleri görülmüştür. Ayrıca, Erasmus+ Programının öğrencilere bireysel, sosyal, akademik ve mesleki alanlarda birçok kazanım edindirdiği görülmüştür. Araştırma bulguları literatürdeki bulgular eşliğinde tartışılmış ve programın daha verimli olabilmesi katılımcılara yönelik uyum programları düzenlemek gibi bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+ Programı, Erasmus+ Programı kazanımları, ortaöğretim öğrencisi, kültürlerarası deneyim

Examining the Opinions of Secondary Education Students Participating in the Erasmus+ Program About Program Gains

Abstract

The aim of this study is to examine the views of the students participating in the Erasmus+ student exchange program about the program achievements. Ten students selected by purposive sampling method, who studied at Zile Science High School in the 2021-2022 academic year and went to Greece within the scope of Erasmus+ student exchange program, participated in the research. The opinions of the participants were obtained through semi-structured interview forms. Then, the data were analyzed with the continuous comparative analysis method. As a result of the research, it was seen that the participants achieved the gains determined within the scope of the program. As a result, students participating in the Erasmus+ student exchange program; It has been seen that they have gained many gains such as having intercultural experience, intercultural interaction, developing foreign language skills, gaining sensitivity to different cultures. In addition, it has been seen that Erasmus+ program provided the students many gains in individual, social, academic and professional fields. The research findings were discussed in the light of the findings in the literature and suggestions were made to make the program more efficient.

Keywords: Erasmus+ program, Erasmus+ program achievements, secondary school student, intercultural experience

Giriş

Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle bireylerin daha iyi bir yaşam imkânı, eğitim imkânları ve iş olanaklarını bulabilmeleri için farklı kültürlerdeki insanlarla iletişim kurmalarını ve birlikte yaşama becerilerini geliştirmelerini zorunlu kılmıştır (Boyacı, 2011). Bilgi ve teknolojinin hızla geliştiği çağımızda bireylerin daha başarılı olabilmeleri için, birlikte yaşamış oldukları toplumları ve kültürleri daha iyi tanımaları ve farklı kültürlerle daha kolay uyum sağlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda, günümüz öğrencilerine farklı kültürleri tanıtmak ve kültürlerarası becerileri kazandırmak için değişim programları hazırlanmaktadır (Norberg, 2000; Şahin, 2008; Wiggins, Follo ve Eberly, 2007; Yuen, 2010).

Birçok Avrupa ülkesinde hem yükseköğretim kurumları arasında hem de orta-öğretim kurumları arasında yaygın olarak kullanılan öğrenci değişim programlarından biri Erasmus+ öğrenci değişim programlarıdır (Çepni, Aydın, ve Kılınç, 2018; Malewski ve Phillion, 2009; Norberg, 2000; Şahin, 2008). Erasmus+ programının en temel amacı, eğitimin kalitesini yükseltmek ve kültürel etkileşimi arttırmaktır. Bu bağlamda, programdan yararlanan öğrencilerde farklı kültürel özelliklere karşı farkındalık kazanmak, farklı kültürlerle uyum sağlama becerisi kazanmak, girişimcilik becerilerini geliştirmek, bilişim becerileri ve yabancı dil becerilerini geliştirmek değişim programının amaçları arasında sayılabilir (Boyacı, 2011; Guo, Arthur ve Lund, 2009).

Son çeyrek asırda birçok ülkenin okullarında farklı kültürel özelliklere sahip öğrencilere rastlamak mümkündür. Dolayısıyla, kültürel farklılıkların eğitim süreçlerine yansımaları kaçınılmazdır. Eğitim sürecinde farklı kültürel özelliklere sahip öğrencilerle birlikte olan öğrencilerin, kültürel farklılıkların farkında olması ve farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olması, öğrencilerin sürece daha kolay uyum sağlamalarına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin farklı kültürleri tanıması ve kültürlerarası deneyim yaşamasını sağlayan Erasmus+ öğrenci değişim programı önemli bir fonksiyona sahiptir (Ersoy ve Günel, 2011; Guo, Arthur ve Lund, 2009; Küçükçene ve Akbaşlı, 2021; Magos, 2007; Malewski, ve Phillion, 2009; Norberg, 2000; Şahin, 2008; Wiggins, Follo ve Eberly, 2007; Yuen, 2010). Erasmus+ programı aracılığıyla, öğrenciler farklı bir ülkede akademik, kültürel ve sosyal bir deneyim geçirmektedirler. Katılımcılar, farklı ülkenin kültürel özelliklerini tanımanın yanında, okulları gezabilmekte ve bu eğitim kurumlarında derslere katılabilme, derslerde görüşlerini paylaşma gibi etkinliklere katılmaktadırlar. Bu nedenle, öğrenci değişim programları teorik becerilerle birlikte öğrencilerin farklı kültürlerdeki uygulamalı öğretim faaliyetlerini de deneyimleme imkanı vermektedir (Walters, Garii ve Walters, 2009). Öğrenci değişim programı aracılığıyla öğrenciler, gerçek bir sınıf ortamında ve gerçek bir yaşam ortamında kültürel farklılıkları daha iyi anlayabilmekte (Ersoy ve Günel, 2011; Şahin, 2008) ve kültürlerarası becerileri kazanmada kendilerini daha hazır hissetmektedir (Bakioğlu ve Certel, 2010; Wiggins, Follo ve Eberly, 2007). Bu bağlamda, Erasmus+ değişim programı öğrencilere birçok alanda önemli kazanımlar elde etmek için hizmet sunmaktadır.

Türkiye 2004'ten başlayarak Erasmus+ değişim programı'na katılmaktadır. Ancak alanyazına bakıldığında Türkiye'de Erasmus+ öğrenci değişim programı ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalar daha çok Erasmus+ programının, katılımcı öğrenciler üzerindeki etkileri (Kasapoğlu-Önder ve Balcı, 2010), kültürlerarası iletişim ve etkileşim açısından ele alınması (Demir ve Demir, 2009) ve öğrencilerin memnuniyet düzeyleri (Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu,

ve Ergene, 2007) konularından oluşmaktadır. Türkiye'ye gelen Erasmus+ öğrencileri ile ilgili yapılan çalışmalarda ise daha çok; dil becerileri ile ilgili çalışmalar (Mirici, İlter, Saka ve Glover, 2009), sınıf yönetim becerileri ile ilgili görüşler (Boyacı, 2011) ve kültürlerarası kazanımların bireysel ve mesleki gelişimlerine yansımalarına ilişkin görüşleri (Ersoy ve Günel, 2011) gibi konuların çalışıldığı görülmektedir.

Bu çalışmada ise amacımız, Erasmus+ programı kapsamında yurt dışına giden ortaöğretim öğrencilerinin program kazanımları ile ilgili görüşlerini anlamaya çalışmaktır. Öğrenci değişim programlarının öğrencilere, eğitim hayatlarında farklı kültürdeki öğrencilerle birlikte öğrenim görme imkanı vermesi kültürlerarası etkileşim açısından önemli bir kazanımdır. Erasmus+ öğrenci değişim programından yararlanan öğrencilerin bu deneyimi nasıl anlamlandırdıklarının incelenmesiyle ortaya çıkan bulguların, öğrenci değişim programının etkililiğine ve yaygınlaştırılmasına yönelik önemli veriler sunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, elde edilen bulguların öğrencilerin çok kültürlü eğitim süreçlerinde veya kültürlerarası eğitim süreçlerinde yaşanılabilecek veya yaşanması olası olan problem durumların belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınmasına katkı sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca, daha önce çalışma konusu ile ilgili yapılan çalışmalar yükseköğretim öğrencilerine yönelik ve nicel yöntemlerle yapılan çalışmalar olarak ön plana çıkarken, bu çalışma ortaöğretim öğrencilerine yönelik ve nitel yöntem ile yapılan bir çalışmadır. Ortaöğretim öğrencilerinin içinde bulunmuş oldukları gelişim dönemi ve kariyer planlaması açısından kritik bir dönemde oldukları düşünüldüğünde, yapılan çalışmanın literatüre önemli bulgular sunacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde planlanarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada fenomenolojik desen kullanılmıştır. Fenomenolojik desen, insanların yaşantıları, algıları, deneyimleri ve olay/durumları nasıl kavramsallaştırdıklarını ortaya koyan bir yöntemdir (Çepni, 2007; Demirkaya, 2008). Fenomenolojik desen ile yapılan içerik analizleri sonucunda ulaşılan veriler, öncelikle kavram haline dönüşmesi ve daha sonra olguyu açıklayabilecek temaların ortaya çıkarılmasına çalışılır. Böylece ulaşılan sonuçlar betimlenerek aktarılır. Ayrıca, doğrudan alıntılara yer verilerek sonuçlar desteklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Tokat ili Zile ilçesinde MEB'na bağlı bir ortaöğretim kurumunda öğrenim gören ve Erasmus+ öğrenci değişim programı kapsamında Yunanistan'a giden 10 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmaya Erasmus programına katılan başarılı öğrenciler katıldığı için ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo-1’de çalışmada görüşlerinden faydalanan öğrencilerle ilgili ön bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışmada Görüşleri Alınan Öğrenciler ile İlgili Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Sınıf Düzeyi	Genel Akademik Ortalama
Ö1	Kadın	17	12	95.173
Ö2	Erkek	17	12	97.715
Ö3	Kadın	17	12	93.280
Ö4	Kadın	17	12	91.780
Ö5	Erkek	17	12	98.240
Ö6	Kadın	17	12	92.854
Ö7	Kadın	17	12	94.623
Ö8	Erkek	16	12	97.149
Ö9	Kadın	17	12	95.826
Ö10	Erkek	17	12	97.349

Not: Çalışmaya katılan öğrenciler “Ö” olarak kodlanmıştır.

Veri Toplama Süreci ve Araçları

Erasmus+ öğrenci değişim programına katılan ortaöğretim öğrencilerinin program kazanımları ile ilgili görüşlerinin incelendiği bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilen verilerle bu çalışmada incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sağladığı en önemli kolaylık, çalışmanın önceden hazırlanmış verilere bağlı olarak sistematik ve karşılaştırma yapılabilecek bilgiler sunmasıdır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında araştırma için hazırlanan sorular, hazırlandığı şekliyle katılımcıya yöneltilir, ancak katılımcılara daha rahat cevaplayabilmeleri ve daha fazla veriye ulaşabilmek için belli bir dereceye kadar serbestlik tanınabilir (Ekiz, 2013; Yıldırım ve Şimşek 2016). Çalışmada öğrenciler için hazırlanan görüşme formu pilot uygulama amacıyla iki öğrenciye uygulanmıştır. Yapılan pilot uygulama sonucunda görüşme sorularının işlevselliği test edilmiştir. Daha sonra, görüşme formu, alan uzmanlarının incelenmesinden sonra görüşme soruları son şeklini almıştır. Ayrıca, soruların dil açısından incelenmesi için bir Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeninin de görüşlerinden yararlanılmıştır. Görüşme formlarının ilk bölümünde öğrencilere yönelik cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve genel akademik ortalama ile ilgili-

li sorular sorulmuştur. İkinci bölümde ise, öğrencilerin Erasmus+ öğrenci değişim programından faydalanmaya nasıl karar verdikleri, katılım amaçlarının neler olduğu, amaçlarına ulaşabilme durumu, programın kendilerine akademik, mesleki gelişim, sosyal ve kişisel gelişim alanlarına katkısının neler olduğu, edindikleri tecrübeler ve daha sonra yapılacak programlar hakkındaki öneri ve tavsiyelerinin neler olduğu ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Erasmus+ programına katılan ortaöğretim öğrencilerinin program kazanımları ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak Tokat ili Zile ilçesinde öğrenim gören, Erasmus+ programına katılan 10 öğrenci seçilmiştir. Görüşmeden önce katılımcılara görüşme onay formu okutularak imzaları alınmıştır. Ayrıca, öğrenci velilerine de çalışma hakkında bilgilendirme yapılarak onayları alınmıştır. Görüşmeler öğrencilerin uygun oldukları zaman diliminde yapılmıştır. Görüşmelerin derslerin aksamasına sebep olmaması için derslerin olmadığı ve derslerden sonraki zaman dilimlerinde yapılmıştır. Bu görüşmeler katılımcıların kabulü ile ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Etik kurallar gereğince elde edilen ses kayıtları analiz sürecinden sonra silinmiştir. Görüşme sırasında katılımcıların kendilerini rahat hissetmeleri için güven verici ve samimi bir iletişim tarzı benimsenmiştir. Görüşme uzunluğu yaklaşık 25-30 dakika arasında olup, tüm görüşmeler yaklaşık 300 dakika kadar sürmüştür. Ayrıca bu çalışma için Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 31.01.2022 tarih ve E-81614018-000-2200004434 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada, verilerin analizi görüşme sırasında ses kayıt cihazlarına kaydedilen verileri dinleyerek, ses kayıt cihazları ile yapılmayan görüşmelerin yazılı kopyaları kullanılarak yapılmıştır. Bu çalışmada elde edilen verilerin analizinde nitel araştırmalarda genellikle kullanılan “sürekli karşılaştırmalı analiz metodundan” (Ekiz, 2013) faydalanarak görüşme verileri sınıflandırılmıştır. Daha sonra sınıflandırılan veriler kavram haritaları ve tablolar şeklinde sunulmuştur. Veri analizi işleminde ayrıca, yorumlama yolu tercih edilmiştir. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplar, ayrı ayrı olarak ele alınmıştır. Görüşme sorularına verilen cevaplar tablo ve şekiller oluşturulmuştur. Oluşturulan tablo ve şekiller genellikle katılımcılardan doğrudan alıntılara yer verilerek bulgular kısmında sunulmuştur. Katılımcıların söz konusu olan soruya aynı cevabı farklı şekilde ifade etmiş olsalar da bu cevap için ortak bir tema kullanılmıştır. Verilere dayalı olarak oluşturulan tablo ve şekiller içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçeriklerdeki farklılıklar ve benzerlikler yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

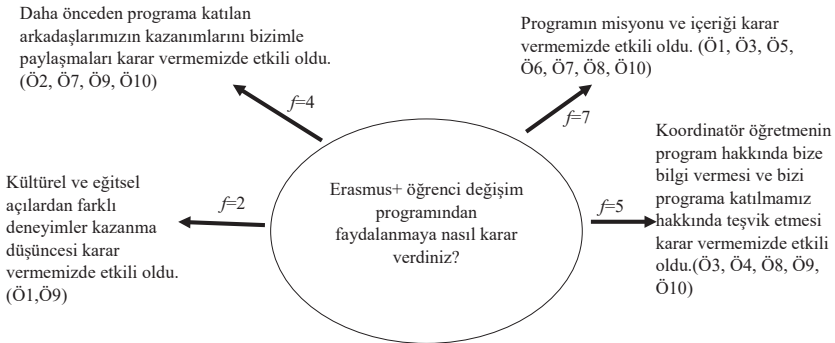
Yapılan çalışmaların bilimsel bir özellik kazanabilmesi açısından çalışmalarda geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmaya katılan öğrencilerinin Erasmus+ öğrenci değişim programının kazanımları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla uzmanların görüşlerinden yararlanarak hazırlanması, çalışmanın kapsam geçerliliğini olumlu yönde etkileyen bir adımdır (Çepni, 2007). Çalışma kapsamında katılımcılarla yapılan görüşmeler not alınmıştır. Daha sonra notlardan elde edilen veriler tablo ve şekiller halinde sunulmuştur. Ayrıca, yüz yüze yapılan görüşmeler aracılığıyla çalışma konusu hakkında katılımcılardan daha ayrıntılı ve derinlemesine veri toplanması sağlanmıştır. Bu durumda nitel çalışmalarda geçerliliği arttırmaya yarayan önemli bir özelliktir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışma kapsamında görüşmelerden sonra veriler katılımcıya özetlenmiştir. Daha sonra katılımcının verilerin doğruluğuna ilişkin düşünceleri alınarak katılımcı teyidi alınmıştır. Çalışmada verilerin analiz edilmesinde ve yorumlanmasında başka araştırmacıların görüşlerinden yararlanılması, verilerin amaca uygun bir şekilde toplanması için gerekli zamanın verilmesi, görüşmelerin uygun ortamlarda yapılması çalışmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

Bulgular

Bu bölümde, çalışma soruları çerçevesinde, Erasmus+ programına katılan orta-öğretim öğrencilerinin program kazanımlarına ilişkin görüşleri sunulmakta ve yorumlanmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilere, “Erasmus+ değişim programından faydalanmaya nasıl karar verdiniz?” Sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1

Öğrencilerin Erasmus+ Öğrenci Değişim Programından Faydalanmaya Nasıl Karar Verdikleri ile İlgili Görüşleri

Şekil 1 incelendiğinde, öğrencilerin çoğu ($f=7$) programın misyonu ve programın içeriğinin kendilerinin programa katılmalarında etkili olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin yarısı da ($f=5$) programa katılmaya karar verme sürecinde koordinatör öğretmenin program hakkında bilgi vermesi ve öğrencilerin programa katılmaları yönünde teşvik edici davranış ve söylemlerinin öğrencilerin karar verme sürecinde etkili olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin yarısına yakını da ($f=4$) programa katılma konusunda karar verme sürecinde, programa daha önceden katılan arkadaşlarının program hakkındaki olumlu paylaşımları etkili olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bazı öğrencilerin de ($f=2$) programa katılma konusunda karar vermelerinde kültürel ve eğitsel alanlarda deneyim kazanma düşünceleri etkili olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerden biri (Ö6), “Okulumuz bir proje okulu olduğu için hemen hemen her yıl Erasmus+ öğrenci değişim programları gerçekleştirilmektedir. Ben daha okula ilk geldiğim yıl öğrenci değişim programları ilgimi çekmişti. Programın misyonu ve kazanımlarının tamda bana göre olduğunu düşünüyordum. Farklı kültürleri tanımak, yabancı dil gelişimini sağlamak, farklı ülkelerdeki eğitim sistemleri hakkında bilgi almak ve yerinde görmek gibi konular benim bu programa katılmaya karar vermemde etkili oldu diye bilirim.” Şeklinde görüşlerini belirtirken, başka bir öğrenci de (Ö9), “Ben hep farklı kültürleri ve farklı yerleri merak etmişimdir. Erasmus+ programı da bu bağlamda bana farklı kültürleri tanıma ve farklı insanlarla tanışma imkanı sunan bir program olarak gördüm. Ayrıca, daha önceden programa katılan arkadaşlarımdan program hakkında çok olumlu deneyim ve düşüncelere sahip olmaları benim bu programa katılma kararı almamda etkili oldu. Bu konuda emeğini esirgemeyen ve tam bir proje insanı olan hocamızın olağanüstü motive edici söylemleri ve pozitif yaklaşımı beni projeye katılmaya daha da cesaretlendirdi.” Şeklinde soruya cevap vermiştir. Başka bir öğrenci de (Ö1), “Ben her zaman farklılıkları severim, dolayısıyla programda bize farklı bir çok deneyim ve yaşantı imkanı sunuyordu. Benim bu programdan ikinci kez yararlandığım program oldu. Her iki program için katılma kararı vermemde etkili olan en başat unsur programın içeriği idi diyebilirim. Tabii ki hem kültürel ve hem de eğitsel açıdan farklı deneyimler yaşamak için sunulan bir imkanı kaçıramazdım. Bu nedenle kolaylıkla katılma kararını verdim. Hatta üçüncü kez katıla bilme imkanım olsa hiç düşünmeden katılma kararını hemen alırım. Bize bu imkanı sunan başta koordinatör hocamız olmak üzere bütün paydaşlara çok teşekkür ederim.” Şeklinde soruya cevap vermiştir.

Tablo 2*Katılımcıların Programa Katılım Amaçları İle İlgili Görüşleri*

Kod	Kültürel deneyim	Yabancı Dil Gelişimi	Sosyalleşme	Ülkemi temsil etme	Farklı ülkelerin eğitim sistemini tanıma	Yurt dışı deneyimi	Bir projeye katkı sunmak ve faydalanmak	Yeni bir ülke görmek, gezmek	Özgüvenini geliştirmek	Farklılıkları tanıma	Yurt dışı eğitim hakkında bilgi elde etmek
Ö1	✓	✓	✓			✓			✓		✓
Ö2	✓	✓					✓				
Ö3	✓			✓	✓			✓		✓	
Ö4	✓	✓				✓					
Ö5	✓	✓	✓		✓		✓		✓		
Ö6		✓					✓				✓
Ö7	✓	✓	✓		✓	✓				✓	
Ö8	✓	✓	✓					✓			
Ö9	✓	✓				✓		✓	✓	✓	
Ö10	✓	✓	✓		✓		✓				
Frekans	9	9	5	1	4	4	4	3	3	3	2

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin çoğu ($f=9$) programa katılım amaçlarının kültürel deneyim yaşamak ve yabancı dil becerilerini geliştirmek olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla öğrencilerin katılım amaçlarının sosyalleşme ($f=5$), farklı ülkelerin eğitim sistemlerini yerinde görme ($f=4$), yurt dışı deneyimi yaşamak ($f=4$), bir projeye katkı sunmak ve projeden yararlanmak ($f=4$), yeni bir ülke görmek, gezmek ($f=3$), öz güvenini geliştirmek ($f=3$), farklılıkları tanıma ($f=3$) ve yurt dışı eğitim sistemi hakkında bilgi elde etmek ($f=2$) olduğunu ifade ettiklerini görülmektedir. Öğrencilerden biri (Ö1), “Benim programa katılmamda birçok amacım vardı. Bunları sırayla söylemek gerekirse, en önemlisi kültürel bir deneyim kazanmak, farklı kültürleri ve eğitim sistemleri tanımak, gelecekte yurt dışı eğitim gibi bir imkan olursa şimdiden bu konu hakkında bilgi elde etmek, yurt dışı deneyimine sahip olmak, yabancı dil gelişimine katkı sağlamak ve arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek en temel amaçlarım arasında sayabilirim.” Şeklinde ifade ederken, aynı soruya başka bir öğrenci (Ö9), “Benim katıldığım programda en önemli amaçlarımı, yurt dışında başka ülkelerin eğitim ve kültürel özelliklerini yerinde görmek, yurt dışındaki yaşantıyı tecrübe etmek, ülkemizdeki eğitim sistemi ile gittiğimiz ülkenin eğitim sistemi arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri bilme ve değerlendirme yapabilme becerisi kazanma, yabancı dil becerisini geliştirme ve öz güven becerisi kazanma şeklinde sıralayabilirim.” Başka bir öğrenci de (Ö4), “Benim en önemli amacım, yurt dışı deneyimi yaşamak, gittiğim ülkenin kültürü eğitim özelliklerini yakından görmek ve yabancı dil becerimi geliştirmek idi. İyi ki bu programa katılmışım, çünkü belirtmiş olduğum amaçlarıma ulaşmamda bana imkan sundu.” Şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 3*Katılımcıların Hangi Amaçlara Ulaşıp, Ulaşmadıkları ile İlgili Görüşleri*

Kod	Kültürel deneyim	Yabancı Dil Gelişimi	Sosyalleşme	Ülkemi temsil etme	Farklı ülkelerin eğitim sistemini tanıma	Yurt dışı deneyimi	Bir projeye katkı sunmak ve faydalanmak	Yeni bir ülke görmek, gezmek	Özgüvenimi geliştirmek	Farklılıkların tamama	Yurt dışı eğitim hakkında bilgi elde etmek
Ö1	✓	✓	✓			✓			✓		✓
Ö2	✓	✓					✓				
Ö3	✓			✓	✓			✓		✓	
Ö4	✓	-				✓					
Ö5	✓	✓	✓		✓		✓		✓		
Ö6		✓					✓				✓
Ö7	✓	✓	✓		✓	✓				✓	
Ö8	✓	✓	✓					✓			
Ö9	✓	✓				✓		✓	✓	✓	
Ö10	✓	✓	-		✓		✓				
Frekans	9	8	4	1	4	4	4	3	3	3	2

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğu Tablo 2’de belirtmiş oldukları amaçların hepsine ulaştıklarını belirttikleri görülmektedir. Katılımcılardan biri (Ö4) *“program boyunca yabancı dilimi daha fazla geliştirebileceğimi düşünüyordum, ancak, program sonunda fark ettim ki, yabancı dilimi beklediğim kadar kullanmadığım için olacak ki, beklediğim kadar bir gelişmenin olduğunu düşünmüyorum. Ama dil becerisi dışındaki bütün amaçlarıma ulaşabildiğimi rahatlıkla ifade edebilirim.”* Şeklinde açıklama yaparken, başka bir katılımcı da (Ö10), *“Ben programda farklı ülkelerden arkadaşlar edineceğimizi ve daha sonra iletişimi devam ettirebileceğimi amaçlıyordum. Ancak, düşündüğüm gibi olmadı. Sosyal ilişkiler program boyunca gayet güzel iken, maalesef program sonrasında iletişimi devam ettiremediğimi düşünüyorum. Bu nedenle sosyalleşme konusunda amaçlarıma ulaştığımı düşünmüyorum. Ancak, diğer amaçlarıma ulaşabildiğimi söyleyebilirim.”* Şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 4*Katılımcıların Programın Size Bir Katkısı Oldu mu? Hangi Alanda Katkısı Oldu? Sorularına Verdikleri Cevaplar*

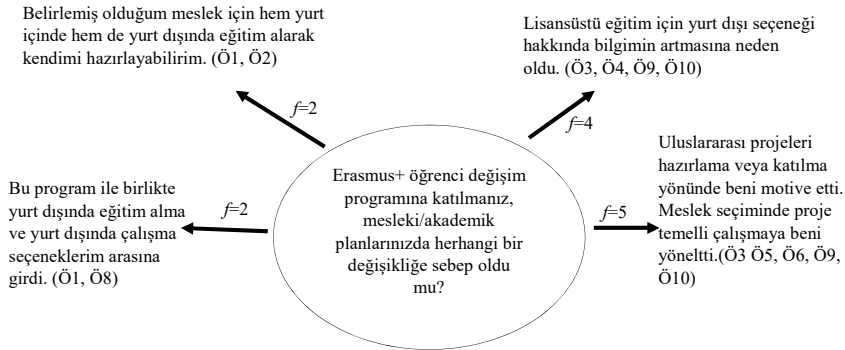
Kod	Evet, katkısı oldu	Hayır, katkısı olmadı	Akademik	Mesleki	Sosyal	Kişisel
Ö1	✓		Program boyunca sunumlar, bilgilendirmeler akademik açıdan birçok bilgi edinmesi sağladı.	Bu program sayesinde mesleki olarak daha çok teknolojik alanlara yönelme sebep oldu.	Program boyunca farklı ülkelerden gelen insanlarla tanışma birlikte vakit geçirme gibi birçok sosyal aktiviteler oldu.	Benim farklı kültürlerle karşı düşüncelerim değişmesini etkiledi
Ö2	✓		Benim araştırma azmimi geliştirdi. Aşlında birçok konuda eksikliklerimin olduğunun farkına vardım	Program sayesinde yurt dışında çalışabilme seçeneğine de sahip olduğumu fark ettim.	Bir çok arkadaş edinme ve birlikte hoşça vakit geçirme imkanım oldu	Özgüvenim arttı ve sosyal yaşamımın daha da geliştiğini fark ettim.
Ö3	✓		Yabancı dilde sunum yapma, yazı yazma becerimi geliştirdi.	Mesleki açıdan bir çok yeni farklı meslekler seçebilme imkanının olduğunu fark ettim.	Sosyal ilişki kurma ve grupça etkinlikler yapma konusunda çok faydalı oldu	Yurt dışına çıkma, aileden uzak olma gibi konularda özgüveninin artmasına sebep oldu.
Ö4	✓		Projelerin nasıl yapıldığı ve uygulandığı hakkında bilgi elde ettim.	Proje temelli meslekler seçmem konusunda beni etkiledi.	Farklı insanlarla tanışma ve birlikte ortaya ürün ortaya koyma konusunda birçok beceri kazandırdı.	Üretkenlik, girişkenlik ve kendime güven konusunda beni olumlu etkiledi
Ö5	✓		Bana özellikle proje temelli çalışma becerisi kazandırdı.	Yurt dışında çalışabilme düşüncesi bende daha da güçlendi.	Bir çok insanla tanışma ve birlikte çalışma imkanı buldum	Benim biraz daha dışa dönük olmama etkiledi diyebilirim.
Ö6	✓		Ekip ile birlikte sunum yapma, proje hazırlama ve sunma becerilerini kazandırdı.	Kariyer planımda yurt dışı seçeneğini düşünmeme neden oldu.	Farklı kültürden öğretmen ve öğrenciler ile birlikte çalışma ve paylaşımlarda bulunma imkanı sağladı.	Benim daha paylaşımcı ve sosyal olmama etkiledi
Ö7	✓		Birçok bilgi ve beceri kazandım.	Mesleki alanda farklı alternatifler düşünmeme neden oldu.	Birçok arkadaş edindim.	Program sayesinde daha sosyal oldum ve kendini ifade edebilme imkanı buldum
Ö8	✓		Konferanslarla ve eğitimlerle projelerin nasıl yapıldığı ve sunulduğunu uygulamalı olarak öğrendim.	Girişimci, sosyal ve proje temelli meslekler seçmeme neden oldu.	Birçok insanla tanışarak birlikte bir şeyler yapabilme becerisi kazandırdı.	Kendini ifade etme, beden dilini etkili kullanabilme, sunum yapabilme becerilerini kazandım
Ö9	✓		Bilgi hazinemi arttırdı. İngilizce kullanma becerimi arttırdı.	Yurt dışında eğitim ve çalışma olanaklarına bakmama neden oldu.	Yeni insanlarla tanışma imkanı buldum.	Yeni ve farklı düşüncelere daha açık yaklaşmama neden oldu.
Ö10	✓		Proje temelli çalışma, proje hazırlama, sunum yapma ve yeni bilgiler edinmemizi sağladı.	Bilgisayar temelli mesleklere yönelmeme neden oldu.	Birçok insanla tanışmamız ve grupça çalışmamıza neden oldu.	Sosyal becerimi ve kendine güven duymama neden oldu.
Frekans	10	0				

Tablo 4 incelendiğinde bütün katılımcıların programın kendilerine akademik, sosyal, mesleki kişisel alanlarda katkısının olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılardan biri (Ö1), “Program benim hayatıma unutmayacağım katkılar sağladı. Program boyunca her gittiğimiz yerde yapılan sunumlar, bilgilendirme toplantıları, geziler, grupça yapılan aktiviteler ve benzer deneyimler baba hem akademik hem de sosyal yönden birçok kazanım kazandırdı. Farklı insanlarla tanışmak, bilgi alışverişinde bulunmak ve ortak projeler yürütmek bize sosyal ve akademik yönden önemli katkıları oldu. Bu deneyimler benim proje temelli teknolojiye dayalı meslekler seçmeye yönlendirdi. Aynı zamanda farklı kültürlerle karşı daha hoşgörülü yaklaşmama neden oldu. Bu kazanımlara bir bütün olarak bakıyorum.” Şeklinde ifade ederken, başka bir katılımcı (Ö8), “Program boyunca birçok konferanslara ve bilgilendirme toplantılarına katıldık. Birçok farklı alanlarda bilgiler edindik. Bütün bu çalışmaların içinde olmak sosyal yönümü geliştirdiği gibi, kendimi ifade etmem, sunum yapabilme gibi birçok beceriyi kazanmamda etkili olduğunu düşünüyorum. O kadar ki, meslek seçimimi de etkiledi. Önceleri sosyallik gerektiren meslekleri seçmeyi düşünmüyordum. Programa katıldıktan sonra, artık sosyallik gerektiren ve proje tabanlı çalışmayı gerektiren meslekleri de tercih etmeyi düşünüyorum.” Şeklinde ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilere, “Erasmus+ değişim programından faydalanmaya nasıl karar verdiniz?” Sorusuna verdikleri cevaplar Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2

Öğrencilerin Erasmus+ programına katılmalarının mesleki/akademik planlarındaki değişikliklerle ilgili görüşleri

Şekil 2 incelendiğinde bütün katılımcıların Erasmus+ öğrenci değişim programına katılmalarının kendilerinin mesleki/akademik planlarında değişikliğe sebep olduğunu belirttiği görüyoruz. Katılımcıların yarısı ($f=5$) Erasmus+ öğrenci değişim programının kendilerini uluslararası projeleri hazırlama, projelere katılma ve projelerden yararlanma açısından motive ettiğini ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca, katılımcılar programa katıldıktan sonra meslek seçimlerinde daha çok proje temelli çalışmayı gerekli klan meslekler seçmeyi düşündüklerini ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların bir kısmı ($f=4$) programa katıldıktan sonra özellikle lisansüstü eğitim için yurt dışını tercih etme hakkında bir arayış içerisine girdiklerini ve yurt dışı eğitim hakkında bilgi almak için bir uğraş içerisine girdiklerini ifade ettikleri ifade ederken, bazı katılımcılar ise ($f=2$), bu program ile birlikte yurt dışında çalışma seçeneklerinin arasına girdiğini ve yurt dışı eğitimler ile mesleklerinde kendilerini daha iyi geliştirme imkanlarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö1), “*Bu program sayesinde yurt dışında eğitim almak büyük hayallerimin arasına girdi. Yurt dışında eğitim alma ve yurt dışında çalışma benim kariyer seçeneklerim arasına girdi. Programa katılmadan önce yurt dışında eğitim veya çalışmayı hiç düşünmüyordum. Ama programdan sonra gelecekte mesleğimi geliştirmek için yurt içinde eğitim aldığım gibi yurt dışı eğitimler alacak kendimi mesleğimde daha iyi bir konuma getirebileceğim düşüncesine sahip oldum.*” Şeklinde görüşlerini belirtirken, başka bir katılımcı da (Ö6), “*Programa katılmadan önce proje temelli çalışmayı teorik olarak faydalı olduğunu biliyordum. Ancak programa katıldıktan sonra uygulamalı olarak proje temelli çalışmanın işbirliğinin, grupça çalışmanın ve birlikte ortaya ürün koyabilmenin ne kadar doyurucu ve faydalı olduğunu uygulamalı bir şekilde gördüm. Proje hazırlama, sunum yapma ve sonuca ulaşma beni daha çok çalışmaya motive etti. Ben bu süreçten doyum aldım ve kendiliğinden benim benzer projelere katılmaya yönlendirdi diyebilirim.*” Şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 5*Katılımcıların Olumlu ve Olumsuz Tecrübeleri ile İlgili Görüşleri*

Kod	Olumlu tecrübelerim oldu	Olumsuz tecrübelerim oldu	İnsanlara iletişim kurma, arkadaş edinme	Müze, sergi ziyaretleri	Eğitsel faaliyetlere katılma	Kültürel yerleri gezme
Ö1	✓		✓	✓	✓	✓
Ö2	✓		✓		✓	
Ö3	✓		✓		✓	✓
Ö4	✓				✓	✓
Ö5	✓		✓	✓	✓	✓
Ö6	✓		✓		✓	✓
Ö7	✓		✓		✓	✓
Ö8	✓		✓	✓	✓	
Ö9	✓		✓	✓	✓	
Ö10	✓		✓	✓	✓	✓
Frekans	10	0	9	5	9	7

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların tamamının ($f=10$) programda olumlu tecrübeler edindiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların tamamına yakını ($f=9$) programda farklı insanlarla iletişim kurdukları ve arkadaşlık ilişkileri kurduklarını, eğitsel faaliyetlere katılmaları olumlu deneyimler olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan yarısından fazlası ($f=7$) olumlu tecrübeleri arasında kültürel yerleri gezmeyi görürken, katılımcıların yarısı ($f=5$), müze ve sergi ziyaretlerini olumlu yaşantılar arasında gördüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Ö9), “Program ile ilgili hiçbir olumsuz düşünceye sahip değilim. Program başladığından, bittiği ana kadar dolu dolu ve olumlu yaşantılar ile geçtiğini düşünüyorum. Programla ilgili her şey güzeldi. Özellikle farklı insanlarla bir araya gelmek, arkadaşlık edinmek, birlikte projede paylaşımlarda bulunmak ve müzeleri, şehirleri gezmek, daha nice güzel yaşantılar. Bence bu güzellikler anlatılmaz, yaşamak gerekir.” Şeklinde görüşlerini ifade ederken, başka bir katılımcı (Ö1), “Program planlanmasından, arkadaşların seçiminden, kalacağımız yerden, dönüşümüze kadar her şey dakik bir şekilde planlanmıştı. Aslında bu kadar planlı ve programlı olabileceğini düşünmemiştim. Ama çok planlı bir program oldu. Dolayısıyla her şey mükemmeldi. Arkadaşlıklar edinmek, tarihi kültürel yerleri gezmek, eğitsel faaliyetler, her şey çok güzeldi.” Şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 6*Katılımcıların Programa Yönelik Önerileri*

Kod	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Frekan s
Program öncesinde ve her aşamasında bilgilendirme çalışmaları yapmak	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	9
Daha az gruplarla program yapmak	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			9
Programın süresi daha uzun olmalıdır.			✓	✓	✓		✓		✓	✓			6
Benzer programlar yaygınlaştırılmalı		✓		✓	✓			✓			✓	✓	6
Okullarda program hakkında seminerler düzenlenmelidir.	✓		✓	✓		✓		✓		✓			6
Programa katılan öğrenciler özenle seçilmelidir.		✓	✓		✓		✓		✓		✓		6
Teşvikler artırılmalı	✓		✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	8
Pasaport ve prosedür işlemleri kolaylaştırılmalı	✓	✓		✓	✓					✓			5

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların tamamına yakını ($f=9$) programın öncesinde ve programın her aşamasında bilgilendirme çalışmalarının yapılmasının faydalı olacağını ve daha az gruplarla program yapmanın daha faydalı olacağını belirtirken, katılımcıların yarısından fazlası da ($f=6$), program süresinin daha fazla olmasını, benzer programların yaygınlaştırılmasını, okullarda programlar hakkında seminerlerin düzenlenmesini ve programlara seçilen öğrencilerin programın amaçlarına uygun olarak seçilmesinin faydalı olacağını belirttikleri görülmektedir. Katılımcıların bir kısmı ($f=8$) programlar için teşviklerin artırılması gerektiğini ifade ederken, bir kısmı da ($f=5$), pasaport işlemleri ve prosedür işlemlerinin kolaylaştırmanın programın etkinliği için önemli olabileceğini ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılardan biri (Ö2), “*Bence programın her aşamasında bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bazı insanlar için yurt dışına çıkmak, farklı insanlarla bir araya gelmek kolay olmayabilir. Ancak, eğer süreç hakkında bilgilendirme olursa, bazı yanlış bilinen bilgiler veya tahmin edilen olumsuz düşüncelerin önüne geçilebilir. Eğer bana yeterli bilgi verilmeseydi, ben programa katılmayacaktım. Bu nedenle bilgilendirme çok önemli bir unsur. Programlarda daha az öğrenci grupları olursa daha sağlıklı olur düşüncesindeyim. Programa katılmak benim için çok güzel bir deneyim oldu. Bu programlardan daha çok öğrencinin yararlanmasını istiyorum. Bu nedenle bu tür programlar yaygınlaş-*

tırılmalıdır. Son olarak programa katılacak öğrenciler programın amaçlarına uygun olarak seçilmelidir. Pasaport ve çıkış işlemleri daha da kolaylaştırılmalıdır.” Şeklinde görüşlerini ifade ederken başka bir katılımcı (Ö4), “*Bence öğrenciler bu tür programlar hakkında yeterince bilgilendirilse herkes bu programlara büyük bir memnuniyet ile katılırlar. Ben bilgilendirildiğim için katıldım. Bunun için programların tanıtımı için bütün okul türlerinde tanıtım programları yapılması gerektiğini düşünüyorum. Programın daha verimli olabilmesi için program süresinin daha uzun olması gerektiğini düşünüyorum. Benzer programların yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda her türlü desteğin verilmesi gerekir. Ayrıca, program süreci boyunca bütün işlemlerde kolaylıklar sağlanmalıdır.”* Şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Erasmus+ öğrenci değişim programına katılan öğrencilerin program kazanımları ile ilgili görüşlerinin incelendiği bu çalışmada, öncelikle öğrencilerin programdan faydalanmaya nasıl karar verdikleri sorulmuştur. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, programdan faydalanmaya karar verme konusunda, programın misyonu ve içeriğinin etkili olduğunu ifade ederken, aynı soruya katılımcıların bir kısmı da programdan faydalanmaya karar verme konusunda, okullarda koordinatör öğretmenlerin program hakkında bilgi vermeleri ve öğrencileri programa katılmaları konusunda teşvik etmelerinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Literatüre bakıldığında, çalışmanın sonuçlarını destekleyen çalışmaların (Aslan ve Jacobs, 2014; Ersoy ve Günel, 2011; Magos, 2007; Marworm, 2001) olduğu görülmektedir. Çalışmamızda görüldüğü gibi, öğrencilerin Erasmus+ öğrenci değişim programlarından faydalanmaya karar vermesinde, programın öğrencilere etkili bir şekilde tanıtılmasının önemli olduğu sonucuna varılabilir. Bu konuda en önemli rolü okullardaki öğrenci değişim programlarda koordinatörlük görevini üstlenen öğretmenlerin üstlendiğini görmekteyiz.

Araştırmada katılımcıların tamamına yakını programa katılım amacı olarak, kültürel deneyim yaşamaları ve yabancı dil becerilerini geliştirmek istemeleri birçok çalışmadaki (Mirici, İter, Saka ve Glover, 2009; Norberg, 2000; Önder-Kasapoğlu ve Balcı, 2010; Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene, 2007) bulgularla benzerlik göstermesine rağmen, katılımcıların programa katılım amaçları olarak farklı ülkelerin eğitim sistemlerini tanıma, yurt dışı deneyimi yaşama, bir projeye katkı sağlama/projeden faydalanma, farklılıkları tanıma vb. amaçlar bu çalışmanın literatürdeki konu ile ilgili yapılan çalışmalardan farkını ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu çalışmada katılımcıların projeye katılım amaçları arasında özgüvenimi geliştirmek ve ülkemi

yurt dışında temsil etmek gibi amaçların olması bu çalışmanın ayırt edici özellikleri arasında sayılabilir. Katılımcıların programa katılım amaçlarının farklılık göstermesi, programın kazanımlarının çok farklı alanlar ile ilgili olmasına bağlanabilir. Ayrıca, katılımcıların farklı amaçlara sahip olmaları, katılımcıların bireysel özelliklerine ve programdan beklentileri ile ilişkilendirilebilir. Literatürdeki benzer çalışmalarda (Erişti, 2014; Güven, 2013; Yıldırım ve Akbulut, 2017) olduğu gibi, araştırmamızda da katılımcıların çoğunlukla amaçlarına ulaştıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların büyük oranda amaçlarına ulaştıklarını ifade etmelerinde, programın belirli amaçlar çerçevesinde hazırlanması ve program kazanımların program başlamadan önce katılımcılara anlatılmasının etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada katılımcıların tamamının programdan olumlu yönden yararlandıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcılar literatürdeki çalışmalarla paralel olarak, akademik alanda (Boyacı, 2011; Ersoy ve Günel, 2011; Şahin, 2008; Yıldırım ve Akbulut, 2017), mesleki alanda (Aslan ve Jacobs, 2014; Erişti, 2014; Mirici, İlter, Saka ve Glover, 2009), sosyal alanda (Aslan ve Jacobs, 2014; Ersoy ve Günel, 2011; Yağcı, İkinci, Burgaz, Kelecioğlu, ve Ergene, 2007) ve kişisel alanlarda (Boyacı, 2011; Erişti, 2014; Mirici, İlter, Saka ve Glover, 2009) programın kendilerine katkı sağladığını ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların farklı alanlarla ilgili kazanımlardan bahsetmeleri programın kapsayıcı bir özelliğe sahip olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Programın temel amaçları içerisinde öğrencilerin gelişim alanlarına uygun kazanımlar edinmesine yardımcı olması, katılımcıların farklı alanlarda kazanımlar edindiklerini ifade etmelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada katılımcıların, Erasmus+ öğrenci değişim programına katılmayı, mesleki/akademik planlarınızda herhangi bir değişikliğe sebep oldu mu? Sorusunu bütün katılımcılar programın mesleki planlama, kariyer planlaması ve akademik anlamda yapacakları planlamalarda önemli değişikliklere neden olduğunu belirttikleri görülmektedir. Katılımcılar, programın mesleki/akademik planlarındaki değişiklikleri dört kategoride ele aldıkları görülmektedir. (1) Katılımcılar programa katılmakla, uluslararası projeleri hazırlama/katılma yönünde kendilerinin daha çok motive olduklarını ve mesleki hayatlarında proje temelli çalışmanın önemini kavradıklarını belirtmişlerdir. (2) Katılımcıların tamamına yakını programa katılmakla, kendilerinin lisansüstü eğitimlerini yurt dışında yapma seçeneğinin önem kazandığını ve bu konuda kendisinin daha çok bilgi edinmeye yönelttiğini ifade ettikleri görülmektedir. (3) Katılımcıların yarısına yakını da, mesleklerinde daha iyi bir konuma gelebilmek için yurt içi ve yurt dışı eğitim ve deneyimlerin önemini kavradıklarını belirtirken,

(4) katılımcıların yarısına yakını da, program ile birlikte eğitim ve mesleki seçeneklerini de düşündüklerini ifade ettikleri görülmektedir. Araştırma bulgularının alanda konu ile ilgili yapılan çalışmalarla (Erişti, 2014; Ersoy ve Günel, 2011; Şahin, 2008) uygunluk gösterdiği görülmüştür. Ancak, bazı çalışmalar (Aslan ve Jacobs, 2014; Boyacı, 2011; Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene, 2007) yükseköğretim öğrencilerine yönelik yapıldığı için bulgular daha çok mesleki planlamalar ile ilgili iken, çalışmamızın bulguları ortaöğretim öğrencilerine yönelik olduğu için, öğrencilerin mesleki planlamadan daha çok eğitim ile ilgili planlamalar üzerinde değişiklikler yaşadığı söylenebilir.

Katılımcıların tecrübelerini paylaşımlarını istediğimiz soruya hiçbir katılımcı olumsuz bir tecrübe yaşamadığını ifade ettikleri görülmektedir. Bu durum, programın büyük ölçüde amacına uygun yapıldığının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Katılımcılar literatürdeki bulgularla paralel olarak, farklı kültürdeki insanlarla iletişim kurma becerisi kazandıkları (Aslan ve Jacobs, 2014; Şahin, 2008; Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene, 2007), birçok eğitsel etkinliklere katıldıkları (Aslan ve Jacobs, 2014; Erişti, 2014; Ersoy ve Günel, 2011) ve kültürel/sosyal (Müze, sergi vb.) yerleri ziyaret ettiklerini (Mirici, İltar, Saka ve Glover, 2009; Şahin, 2008; Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu, ve Ergene, 2007) belirtmişlerdir. Katılımcıların olumlu tecrübeleri arasında eğitsel ve kültürel etkinliklerden bahsetmeleri programın eğitsel ve kültürel boyutlarının etkili bir şekilde uygulandığının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Nitekim, Erasmus+ öğrenci değişim programlarının en önemli amaçları arasında eğitsel ve kültürel etkileşimi sağlamak olduğu söylenebilir.

Araştırmada son olarak katılımcılara programın iyileştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir? Sorusuna katılımcıların tamamına yakınının programda bilgilendirmenin çok önemli olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Programın amaçlarına uygun olabilmesi için, programın her aşamasında katılımcıların neler yapıp, neleri yapmaları gerektiğini kısa öz ifadeler ile bilgilendirmelerin yapılmasının çok önemli olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Program boyunca yaşanan ufak tefek aksaklıkların temel nedeni katılımcıların o konularda bilgi eksikliklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu nedenle programın sağlıklı ve etkili bir şekilde uygulanabilmesi için bilgilendirmelerin sık sık yapılması gerekli olduğu söylenebilir. Ayrıca, katılımcılar daha az gruplarla program yapmanın daha faydalı olabileceğini düşünmüşlerdir. Araştırmaya katılanların ayrıca, program süresinin daha uzun olması, benzer programların yaygınlaştırılması, programlara katılacak olan öğrencilerin özenle seçilmesi, pasaport ve prosedür işlemlerinin kolaylaştırılması gibi önerilerde buldukları görülmektedir.

Araştırma bulgusuna paralel olarak başka çalışmalarda (Boyacı, 2011; Erişti, 2014; Güven, 2013; Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene, 2007) da görüldüğü gibi, program süresinin uzun olması kazanımların yeterince benimsenmesi ve içselleştirilmesi açısından önemli olduğu söylenebilir. Katılımcıların belirli özelliklere göre seçilmesi programın amaçlarına daha uygun olarak ilerlemesi açısından önemli olduğu başka (Erişti, 2014; Ersoy ve Günel, 2011; Şahin, 2008; Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene, 2007) araştırmalar tarafından desteklenen bir bulgudur. Öğrenci değişim programlarının yaygınlaştırılması ve her aşamada kolaylıkların sağlanması katılımcılar için önemli bir olgudur. Aksi halde, programlara katılımın azalması ve program hazırlayıcıların bu konuda motivasyonlarının azalmasına neden olabileceği söylenebilir.

Erasmus+ öğrenci değişim programı öğrencilerin gittikleri farklı ülkelerden kültürel ve eğitsel olmak üzere çeşitli kazanımlar elde ettikleri yapılan araştırmada olduğu gibi, birçok araştırma tarafından da desteklenmektedir. Bu bağlamda Erasmus+ öğrenci değişim programlarının daha verimli olabilmesi için farklı kazanım alanlarına yönelik daha derinlemesine çalışmalar yapılabilir. Programın farklı aşamalarında neler yapılabileceği ve program içeriğinin zenginleştirilmesi için nelerin yapılabileceği ile ilgili çalışmaların yapılması adına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Program kapsamında öğrencilere gittikleri/gidecekleri ülkelerle ilgili uyum programları düzenlenebilir. Ayrıca, okulların öğretim programlarına öğrenci değişim programı ile ilgili seçmeli dersler konulabilir. Sonuç olarak, Erasmus+ programlarının öğrencilerin bireysel, kültürel ve eğitsel açıdan olumlu katkılar sağladığı görülmektedir. Bu çalışma ile elde edilen veriler doğrultusunda, gelecekte yapılacak olan Erasmus+ Programlarının daha verimli ve etkili olmasına yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Arslan, B., & Jacobs, D. B. (2014). Erasmus student mobility. Some good practices according to views of Ankara University Exchange students. *Journal of Education and Future*, 5, 57 - 72.
- Bakioğlu, A., & Certel, S. (2010). Erasmus programına katılan öğrencilerin akademik yaşantılarının nitel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 37-62.

- Boyacı, A. (2011). Erasmus değişim programı öğrencilerinin geldikleri ve Türkiye’de öğrenim gördükleri üniversitedeki sınıf yönetimine ilişkin karşılaştırmalı görüşleri (Anadolu Üniversitesi örneği). *Eğitim ve Bilim*, 36, 270-282.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, (Genişletilmiş 3. Baskı). Celepler Matbaacılık.
- Çepni, O., Aydın, F., & Kılınç, A. Ç. (2018). Erasmus programına katılan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Fenomenolojik bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 436-450.
- Demir, A., & Demir, S. (2009). Erasmus programının kültürlerarası diyalog ve etkileşim açısından değerlendirilmesi (Öğretmen adaylarıyla nitel bir çalışma). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 95-105.
- Demirkaya, H. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının küresel ısınma kavramını algılamaları ve öğrenme stilleri: Fenomenografik bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8, 727-752.
- Erişti, S. D. (2014). Uluslararası Erasmus programı çerçevesinde Türkiye’ye gelen sanat ve tasarım öğrencilerinin Türk kültürü algıları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4, (2), 82-83.
- Ersoy, A., & Günel, E. (2011). Cross-cultural experiences through Erasmus: Pre-service teachers’ individual and professional development. *Eurasian Journal of Educational Research*, 42, 63-78.
- Guo, Y., Arthur, N., & Lund, D. (2009). Intercultural inquiry with pre-service teachers. *Intercultural Education*, 20, 565-577.
- Güven, Ö. (2013). Yükseköğretim kurumlarında Erasmus Programı’nın değerlendirilmesi. (Giresun Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19, (1), 61-98.
- Küçükçene, M., & Akbaşlı, S. (2021). Erasmus+ değişim programı kapsamında yurt dışına giden öğrencilerin programa ilişkin görüşleri. *Journal of Qualitative Research in Education*, 26, 155-170.

- Magos, K. (2007). The contribution of action-research to training teachers in intercultural education: A research in the field of Greek minority. *Teaching & Teacher Education*, 23, 1102–1112.
- Maıworm, F. M. (2001). Erasmus; continuity and change in the 1990s. *European Journal of Education*, 36, (4),459 - 472.
- Malewski, E., & Phillion, J. (2009). International field experiences: The impact of class, gender and race on the perceptions and experiences of preservice teachers. *Teaching & Teacher Education*, 25, 52–60.
- Mirici, İ. H., İltter, G. B., Saka, Ö., & Glover, P. (2009). Educational exchanges and Erasmus intensive language courses: A case study for Turkish courses. *Education & Science*, 34, 148-159.
- Norberg, K. (2000). Intercultural education and teacher education in Sweden. *Teaching ve Teacher Education*, 16, 511-519.
- Önder-Kasapoğlu, R., & Balcı, A. (2010). Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliđi Programının 2007 Yılında Programdan Yararlanan Türk Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 93-116.
- Şahin, M. (2008). Cross-cultural experience in preservice teacher education. *Teaching ve Teacher Education*, 24, 1777–1790.
- Walters, L. M., Garii, B., & Walters, T. (2009). Learning globally, teaching locally: Incorporating international exchange and intercultural learning into pre-service teacher training. *Intercultural Education*, 20(4), 151-158.
- Wiggins, R. A., Follo, E. J.,& Eberly, M. B. (2007). The impact of a field immersion program onpre-service teachers' attitudes toward teaching in culturally diverse classrooms. *Teaching& Teacher Education*, 23, 653–663.
- Yağcı, E., Ekinci, C. E., Burgaz, B., Kelecioğlu, H., & Ergene, T. (2007). Yurtdışına Giden Hacettepe Üniversitesi Erasmus Öğrencilerinin Memnuniyet Düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 229-239.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, G., & Akbulut, D. (2017). Türkiye'nin itibarı konusunda bir uluslar arası halkla ilişkiler ve kültürel diplomasi aracı olarak yurtdışı eğitim programlarının etkisi: Türkiye'de bulunan yabancı öğrenciler üzerine bir araştırma. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7, (1). 61-76.
- Yuen, C. Y. M. (2010). Dimensions of diversity: Challenges to secondary school teachers with implications for intercultural teacher education. *Teaching & Teacher Education*, 26, 732–741.